

СЕКЦІЯ 9 БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

УДК 657.631.6:658.148]:(005.334.4+005.416)

Битківська А.В.
*аспірант кафедри аудиту
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана*

ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВА-БОРЖНИКА НА ЕТАПАХ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ ПРО БАНКРУТСТВО

FEATURES OF ACCOUNTING OF THE DEBTOR ENTERPRISE IN THE CONTEXT OF STAGES OF PROCEEDINGS IN BANKRUPTCY

АНОТАЦІЯ

Статтю присвячено проблематиці організації та ведення бухгалтерського обліку підприємства-боржника в період провадження у справі про банкрутство. Під час дослідження визначено основні етапи провадження у справі про банкрутство та розглянуто їх вплив на бухгалтерський облік підприємства-боржника. Встановлено необхідність бухгалтерського обліку як джерела інформаційного забезпечення провадження у справі про банкрутство. Визначено суб'єктів відповідальності за організацію бухгалтерського обліку у відповідних процедурах банкрутства.

Ключові слова: банкрутство, бухгалтерський облік, ліквідація, мирова угода, розпорядження майном, санація.

АННОТАЦИЯ

Статья посвящена проблематике организации и ведения бухгалтерского учета предприятия-должника в период производства по делу о банкротстве. В процессе исследования определены основные этапы производства по делу о банкротстве и рассмотрено их влияние на бухгалтерский учет предприятия-должника. Установлена необходимость бухгалтерского учета как источника информационного обеспечения производства по делу о банкротстве. Определены субъекты ответственности за организацию бухгалтерского учета в процедурах банкротства.

Ключевые слова: банкротство, бухгалтерский учет, ликвидация, мировое соглашение, распоряжение имуществом, санация.

ANNOTATION

The article is devoted to the organization and conduct of the accounting of the debtor enterprise during the proceedings in bankruptcy. In the course of research, the author identified the main stages of the proceedings in bankruptcy and considered their impact on the accounting records of the debtor company. The necessity of accounting as a source of information support of proceedings in bankruptcy is determined. Subjects of responsibility for conduct of the accounting in the relevant bankruptcy procedures are identified.

Keywords: bankruptcy, accounting, liquidation, settlement agreement, disposition of property, readjustment.

Постановка проблеми. Бухгалтерський облік є невід'ємною частиною життя будь-якого суб'єкта господарювання. Це обов'язковий процес, що здійснюється безперервно з дня реєстрації підприємства до його ліквідації. Важко переоцінити роль бухгалтерського обліку в звичайних умовах діяльності, а в нестандартних, кризових для підприємства ситуаціях його зна-

чення зростає ще більше. Однією з таких кризових ситуацій є втрата фінансової спроможності підприємства та його банкрутство.

У процедурі банкрутства бухгалтерський облік постає джерелом повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства-боржника, необхідної для прийняття рішень щодо майбутнього підприємства: відновлення його платоспроможності та продовження підприємницької діяльності або ж визнання боржника банкрутом та його ліквідація.

Погоджуючись з О. Кушиною [7, с. 178] зазначимо, що в процедурі банкрутства бухгалтеру підприємства-боржника доведеться не лише правильно організувати ведення бухгалтерського обліку, але й відображати операції, які під час звичайної діяльності на підприємстві не здійснюються. У свою чергу, специфіка відображення в бухгалтерському обліку таких операцій та послідовність дій бухгалтера підприємства-боржника нині не відображена в нормативно-правовій базі. Тому зараз особливо гостро постає питання про визначення особливостей ведення бухгалтерського обліку на різних етапах провадження у справі про банкрутство, які необхідно враховувати бухгалтерській службі для ефективного виконання своїх обов'язків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема ведення бухгалтерського обліку в процедурі банкрутства хоч і не значною мірою, але знайшла відображення в працях вітчизняних науковців.

Варто виділити наукові досягнення Г.В. Булкот, О.М. Глуцук, В.А. Малишенка, Н.В. Сухолитки у дослідженні особливостей бухгалтерського обліку операцій з припинення діяльності підприємства та відновлення його платоспроможності. Окремі аспекти бухгалтерського обліку при банкрутстві розглядали: О.М. Галенко, І.Л. Грабчук, О.О. Зеленіна, Л.Б. Іванова,

О.М. Кравцова, О.О. Кушина, С.М. Лайчук. Тема обліку в процедурі банкрутства також була відображена у працях російських науковців: Т.М. Толмашова, О.В. Чугунова та О.Н. Якубова.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. В більшості випадків науков-

ці розкривають специфіку відображення в бухгалтерському обліку операцій, що здійснюються залежно від чинної процедури банкрутства (розпорядження майном, санація, ліквідація чи укладання мирової угоди), або ж досліджують більш конкретні питання, пов'язані з банкрут-

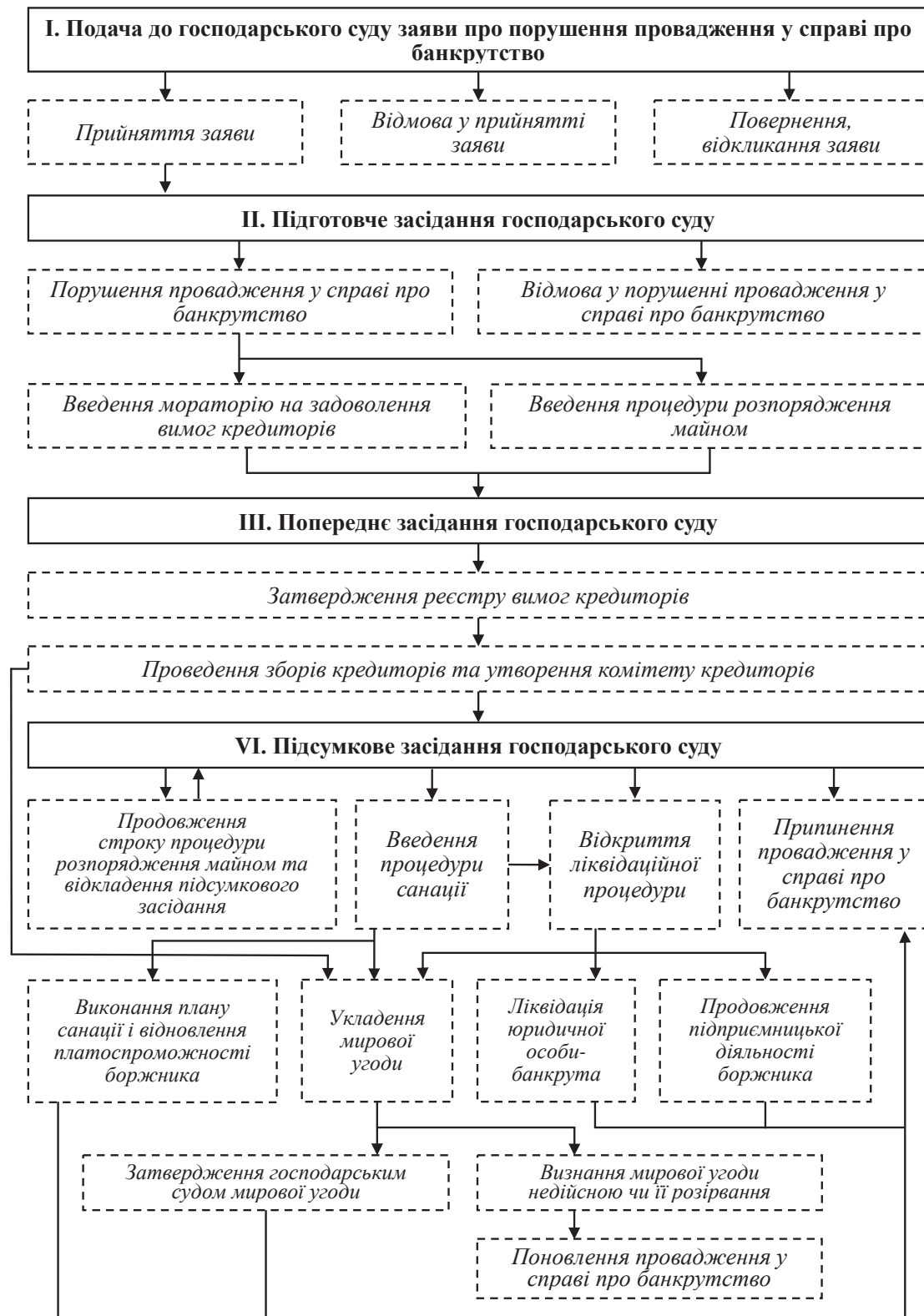

Рис. 1. Блок-схема основних етапів провадження у справі про банкрутство

Джерело: побудовано автором за джерелом [3]

ством, такі як нормативно-правове забезпечення обліку у процедурі банкрутства, особливості проведення інвентаризації, оцінки та продажу майна боржника, організація обліку розрахунків з кредиторами тощо. При цьому залишається відсутнім загальне уявлення про ряд специфічних особливостей організації та ведення бухгалтерського обліку підприємства-боржника на кожному етапі провадження у справі про банкрутство.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження основних особливостей бухгалтерського обліку підприємства-боржника в розрізі етапів провадження у справі про банкрутство.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проведення у справі про банкрутство здійснюється поетапно. Відповідно до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992 р. № 2343-ХІІ (далі – Закон № 2343-ХІІ) [3] можна виділити чотири основні етапи провадження у справі про банкрутство, які передбачають подачу до господарського суду заяви про порушення провадження у справі про банкрутство та проведення підготовчого, попереднього і підсумкового засідання господарського суду (рис. 1).

Результати здійснення відповідного етапу можуть викликати певні зміни у діяльності підприємства-боржника, що впливає на ведення бухгалтерського обліку та дії бухгалтерської служби. Тому далі розглянемо особливості бухгалтерського обліку боржника, які виникають під впливом результатів кожного етапу провадження у справі про банкрутство, якщо такий вплив дійсно існує, а також визначимо необхідність бухгалтерського обліку як джерела даних, що використовуються при підготовці матеріалів для подання до господарського суду.

I етап – подача до господарського суду заяви про порушення провадження у справі про банкрутство. Для порушення провадження у справі про банкрутство в порядку, визначеному ст. 11 Закону № 2343-ХІІ боржник або кредитор подає письмову заяву до господарського суду. У випадку відсутності підстав для відмови у прийнятті або для повернення заяви суд виносить ухвалу про прийняття заяви про порушення справи про банкрутство.

Цей етап не впливає на бухгалтерський облік підприємства-боржника, але дані бухгалтерського обліку можуть використовуватися, коли ініціатором порушення справи про банкрутство виступає боржник. Законом № 2343-ХІІ (ч. 3 ст. 11) передбачено, що до заяви боржника додається відповідна інформація, значна частина якої має бути отримана з даних бухгалтерського обліку, наприклад: бухгалтерський баланс боржника на останню звітну дату; перелік кредиторів боржника, вимоги яких визнає боржник, із зазначенням загальної суми грошових вимог усіх кредиторів; перелік майна боржника із зазначенням його балансової вартості; пере-

лік майна, що перебуває у заставі або є обтяженим у інший спосіб; перелік осіб, які мають невиконані зобов'язання перед боржником.

Дані бухгалтерського обліку також необхідні для підготовки відзиву боржника, що має містити відомості, передбачені ч. 2 ст. 13 Закону № 2343-ХІІ.

II етап – підготовче засідання господарського суду. В разі відсутності підстав для відмови у порушенні провадження у справі про банкрутство, господарський суд виносить ухвалу про порушення провадження у справі про банкрутство, що супроводжується встановленням мораторію на задоволення вимог кредиторів та введенням процедури розпорядження майном.

Мораторій на задоволення вимог кредиторів передбачає зупинення виконання боржником грошових зобов'язань і зобов'язань щодо сплати податків та зборів (обов'язкових платежів), термін виконання яких настав до дня введення мораторію, і припинення заходів, спрямованих на забезпечення виконання цих зобов'язань та зобов'язань щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), застосованих до дня введення мораторію.

Щодо впливу на ведення бухгалтерського обліку, варто зазначити, що безпосередній вплив відсутній, але рекомендується кредиторську заборгованість, сплата якої на період дії мораторію припиняється, виділити в аналітичному обліку окремо. Для цього зазначену заборгованість можна облікувати на окремих аналітичних рахунках, відкритих до основних рахунків, на яких така заборгованість обліковується, в окремих регістрах обліку. Це дозволить уникнути плутанини в облікових даних та забезпечити користувачів адекватною інформацією про фінансовий стан підприємства [4].

Закон № 2343-ХІІ (ч. 5, 6, 8 ст. 22) визначає, що протягом дії процедури розпорядження майном органи управління боржника не мають права без згоди розпорядника майна приймати рішення про:

1) реорганізацію (злиття, приєднання, поділ, виділення, перетворення) і ліквідацію боржника; створення юридичних осіб або участь в інших юридичних особах; створення філій та представництв; виплату дивідендів; проведення боржником емісії цінних паперів; вихід зі складу учасників боржника юридичної особи, придбання в акціонерів раніше випущених акцій боржника;

2) участь боржника в об'єднаннях, асоціаціях, спілках, холдингових компаніях, промислово-фінансових групах, інших об'єднаннях юридичних осіб;

3) укладення договорів щодо відчуження або обтяження нерухомого майна боржника; одержання та видачі позик, надання поруки, гарантій, уступки вимоги, переведення боргу, а також передачі в довірче управління майна боржника; розпорядження у будь-який спосіб іншим майном боржника, балансова вартість

якого становить понад 1% балансової вартості активів боржника, та укладання інших значних договорів.

Зазначене свідчить про те, що бухгалтерська служба підприємства не має права приймати до виконання документацію щодо будь-якої з перелічених операцій, якщо попередньо не отримано згоди на їх здійснення від розпорядника майна. Тобто введення процедури розпорядження майном безпосередньо не впливає на ведення бухгалтерського обліку підприємства, але спричиняє виникнення зазначених обмежень, що впливають на дії бухгалтерії підприємства-боржника.

Водночас ч. 3 ст. 22 Закону № 2343-XII передбачає, що розпорядник майна зобов'язаний надавати господарському суду та комітету кредиторів звіт про свою діяльність, відомості про фінансове становище боржника, пропозиції щодо можливості відновлення платоспроможності боржника. Крім того, він має аналізувати фінансово-господарську діяльність, інвестиційне становище боржника і його становище на ринках та надавати державному органу з питань банкрутства відомості, необхідні для ведення Єдиного реєстру підприємств, щодо яких порушено справу про банкрутство.

Зазначені положення арбітражний керуючий не в змозі виконати без даних бухгалтерського обліку підприємства-боржника. Отже, розпорядник майна має отримати вільний доступ до необхідної бухгалтерської інформації для ефективного виконання своїх обов'язків.

III етап – попереднє засідання господарського суду. На попередньому засіданні господарського суду відбувається затвердження реєстру вимог кредиторів. Кредиторську заборгованість, яку не було внесено до реєстру, боржник відшкодовує лише при процедурі банкрутства, наприклад, якщо процедура банкрутства завершиться ліквідацією підприємства. Якщо ж в результаті проведення процедури банкрутства платоспроможність підприємства-боржника відновиться і справа про банкрутство буде закрита, то у кредиторів, які не внесені до реєстру, з'явиться можливість стягти таку заборгованість.

За Законом № 2343-XII (ч. 2 ст. 25) реєстр вимог кредиторів повинен містити відомості про кожного кредитора, розмір його вимог за грошовими зобов'язаннями та черговість задоволення кожної вимоги, тобто необхідність використання даних бухгалтерського обліку підприємства-боржника на цьому етапі провадження у справі про банкрутство є очевидною.

Як і на попередньому етапі, значний вплив на бухгалтерський облік підприємства боржника тут відсутній, але є деякі зауваження щодо дій бухгалтера після отримання затвердженого ухвалою суду реєстру вимог кредиторів. Невнесу до реєстру кредиторську заборгованість також доцільно обліковувати на окремих аналітичних рахунках, відкритих до основних ра-

хунків, на яких така заборгованість обліковується в окремих реєстрах обліку. Списати таку заборгованість на субрахунок 717 «Дохід від списання кредиторської заборгованості» можливо лише, якщо буде розпочато ліквідацію підприємства [4; 7].

VI етап – підсумкове засідання господарського суду. На цьому етапі спостерігається найбільший вплив на бухгалтерський облік підприємства-боржника, оскільки залежно від ухвалені судом процедури банкрутства здійснюються операції, значна частина яких не характерна для звичайної діяльності суб'єкта господарювання.

У випадку введення процедури санації передбачається здійснення заходів, спрямованих на відновлення платоспроможності підприємства-боржника. Більшість з таких заходів підлягає відображенню в бухгалтерському обліку:

1) відстрочення та/або розстрочення платежів або прощення (списання) частини боргів, про що укладається мирова угода;

2) ліквідація дебіторської заборгованості;

3) звільнення працівників боржника, які не можуть бути задіяні в процесі виконання плану санації;

4) одержання кредиту для виплати вихідної допомоги працівникам боржника, які звільняються згідно з планом санації;

4) продаж частини майна боржника або продаж майна як цілісного майнового комплексу;

6) збільшення статутного капіталу боржника

7) інші заходи відновлення платоспроможності боржника (ст.ст. 29-35 Закону № 2343-XII).

Відкриття процедури ліквідації банкрута передбачає здійснення ряду операцій, що також потребують облікового відображення. І якщо частина з них здійснюється та відображається в бухгалтерському обліку у звичайному порядку, то деякі операції є досить специфічними та нестандартними.

Наведемо основні дії, характерні для процедури ліквідації, наслідки яких мають бути відображені в бухгалтерському обліку [узагальнено за джерелами 1; 3; 6; 7]:

1) інвентаризація активів і зобов'язань банкрута. Інвентаризація в процедурі ліквідації здійснюється у загальному порядку. Отримані результати інвентаризації (надлишки або нестачі) мають бути відображені в обліку;

2) оцінка майна банкрута. Відповідно до ч. 1 ст. 43 Закону № 2343-XII майно банкрута, яке підлягає реалізації, оцінює ліквідатор. І.Л. Грабчук та О.О. Зеленіна [7, с. 21] наголошують на тому, що в такому випадку найбільш доцільно використовувати ринкову вартість майна, якщо ж її визначити неможливо, то слід використовувати балансову вартість;

3) продаж майна банкрута. Після проведення інвентаризації та оцінки майна ліквідатор продає майно банкрута у вигляді цілісного майнового комплексу або частинами такими способами: проведення аукціону (також і елек-

тронних торгів) або продаж безпосередньо юридичній (фізичній) особі. Бухгалтерські записи щодо реалізації майна здійснюються у загальноновстановленому порядку;

4) створення забезпечень для виплат, пов'язаних з ліквідацією. Такими виплатами можуть бути: штрафи, пені за порушення умов договорів; виплати вихідної допомоги та інших обов'язкових виплат працівникам при звільненні тощо);

5) пред'явлення вимог до третіх осіб щодо повернення підприємству-банкруту сум дебіторської заборгованості;

6) встановлення черговості задоволення вимог кредиторів. Кошти, одержані від продажу майна банкрута, спрямовуються на задоволення вимог кредиторів у черговості, передбаченій ст. 45 Закону № 2343-ХІІ. Тому, підтримуючи пропозицію О. Золотухіна [4], зауважимо на доцільності організації аналітичного обліку за відповідною чергою кредиторів;

7) розподіл майна між учасниками. Якщо після задоволення вимог кредиторів у повному обсязі залишається майно, то відбувається його передача власникові або уповноваженому органу.

Законом № 2343-ХІІ (ч. 2 ст. 77) передбачено, що на будь-якій стадії провадження у справі про банкрутство може бути укладена мирова угода. При цьому робиться зауваження, що у процедурі розпорядження майном мирову угоду може бути укладено лише після виявлення всіх кредиторів і затвердження господарським судом реєстру вимог кредиторів.

Умовами мирової угоди може бути передбачено відстрочку та/або розстрочку, прощення (списання) кредиторами боргів боржника, що має бути відображено в обліку. Відображення в бухгалтерському обліку операцій з відстрочки (розстрочки) заборгованості на кілька місяців чи років, а також прощення (списання) заборгованості, здійснюється у загальному порядку. Списання кредиторської заборгованості збільшить операційний дохід підприємства-боржника та має бути відображене в кореспонденції з субрахунком 717 «Дохід від списання кредиторської заборгованості».

Оскільки погашення вимог кредиторів за умовами мирової угоди здійснюється з дотриманням черговості, встановленої Законом № 2343-ХІІ, доцільно організувати аналітичний облік за відповідною чергою кредиторів.

Досить часто основним кредитором у справі про банкрутство є орган стягнення податків. Згідно з ч. 2 ст. 78 Закону № 2343-ХІІ, якщо умови мирової угоди передбачають розстрочку чи відстрочку або прощення (списання) боргів чи їх частини, орган стягнення зобов'язаний погодитися із задоволенням частини вимог з податків, зборів (обов'язкових платежів) з метою забезпечення відновлення платоспроможності підприємства. При цьому зазначається, що податковий борг, який виник у строк, що

передував трьом повним календарним рокам до дня подання заяви про порушення справи про банкрутство, визнається безнадійним та списується, а податкові зобов'язання чи податковий борг, які виникли у строк протягом трьох останніх календарних років перед днем подання заяви про порушення справи, розстрочується (відстрочується) або списується на умовах мирової угоди.

Дослідивши нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку у процедурі укладення мирової угоди, Л.Б. Іванова [5] зазначає, що питання нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку розстрочки (відстрочки), прощення (списання) податкового боргу в процедурі мирової угоди характеризується певною невизначеністю, що перешкоджає об'єктивному обліковому відображенню таких операцій, тому потребує подальшого дослідження та удосконалення.

Дані бухгалтерського обліку безперечно використовуються при підготовці матеріалів для подання до господарського суду на даному етапі судового провадження в процедурах санації та ліквідації, оскільки необхідні при підготовці звітів керівника санацією та ліквідатора. Стосовно процедури укладання мирової угоди, то до заяви про її затвердження, що подається до суду, також додаються матеріали (ч. 1 ст. 81 Закону № 2343-ХІІ), значна частина яких не може бути підготовлена без використання облікових даних.

Узагальнивши вище наведене (табл. 1), зазначимо, що вплив на ведення бухгалтерського обліку та дії бухгалтерської служби підприємства-боржника так чи інакше присутній майже на всіх етапах провадження у справі про банкрутство. Виключенням є лише перший етап, що передбачає подання заяви до господарського суду. А бухгалтерський облік є невід'ємним джерелом інформаційного забезпечення провадження у справі про банкрутство, оскільки без облікових даних неможливо обійтись при підготовці матеріалів для подання до господарського суду на кожному етапі даного процесу.

Варто також звернути увагу на те, що залежно від чинної процедури банкрутства змінюється суб'єкт відповідальності за ведення бухгалтерського обліку (табл. 2).

В період до порушення провадження у справі про банкрутство та введення відповідної процедури відповідно до ч. 3 ст. 8 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2] відповідальність за організацію бухгалтерського обліку несе власник (власники) або уповноважений орган (посадова особа), який здійснює керівництво підприємством відповідно до законодавства та установчих документів.

Суб'єкт відповідальності за ведення бухгалтерського обліку при введенні процедури розпорядження майном не змінюється, але ч. 12 ст. 22 Закону № 2343-ХІІ передбачено, що по-

вноваження керівника боржника та виконавчих органів його управління можуть бути припинені, якщо вони не вживають заходів щодо забезпечення збереження майна боржника, створюються перешкоди діям розпорядника майна або допускаються інші порушення законодавства.

Таблиця 1
Бухгалтерський облік підприємства-боржника на основних етапах провадження у справі про банкрутство

Назва етапу	Результат	Вплив на БО ¹	Використання даних БО ²
I. Подача заяви до суду	Прийняття заяви	–	+
II. Підготовче засідання суду	Порушення провадження у справі про банкрутство; встановлення мораторію на задоволення вимог кредиторів; введення процедури розпорядження майном	±	+
III. Попереднє засідання суду	Затвердження реєстру вимог кредиторів	±	+
VI. Підсумкове засідання суду	Введення процедури санації	+	+
	Відкриття процедури ліквідації	+	+
	Укладення мирової угоди	+	+

1 – вплив на ведення бухгалтерського обліку та дії бухгалтерської служби підприємства-боржника;

2 – використання даних бухгалтерського обліку підприємства-боржника при підготовці матеріалів для подання до господарського суду.

Джерело: узагальнено та систематизовано автором за джерелами [3; 4]

В такому випадку виконання відповідних обов'язків, зокрема й організація бухгалтерського обліку, тимчасово покладається на розпорядника майна до призначення в порядку, визначеному законодавством та установчими документами, нового керівника боржника та виконавчих органів управління боржника.

Ведення боржником бухгалтерського обліку в процедурі санації зобов'язаний забезпечити керівний санацією (ч. 6 ст. 28 Закону № 2343-XII). Протягом трьох днів з дня прийняття рішення про введення процедури санації та призначення керівника санацією органи управління боржника зобов'язані здійснити передачу йому бухгалтерської та іншої документації боржника, його печаток, штампів, матеріальних та інших цінностей (ч. 4 ст. 28 Закону № 2343-XII).

В разі відкриття процедури ліквідації повноваження керівника (органів управління) банкрута, зокрема й в частині організації і ведення бухгалтерського обліку та подання фінансової звітності, виконує призначений судом лікві-

датор. Протягом п'ятнадцяти днів з дня призначення ліквідатора відповідні посадові особи банкрута зобов'язані передати йому бухгалтерську та іншу документацію банкрута, печатки і штампи, матеріальні та інші цінності (ч. 6 ст. 41 Закону № 2343-XII).

Таблиця 2
Суб'єкти відповідальності за ведення бухгалтерського обліку при процедурі банкрутства

Процедура банкрутства	Суб'єкт відповідальності за ведення бухгалтерського обліку
Розпорядження майном	Власник (власники) або уповноважений орган (посадова особа) підприємства-боржника, або розпорядник майна
Санація	Керівний санацією
Ліквідація	Ліквідатор
Мирова угода	Власник (власники) або уповноважений орган (посадова особа) підприємства-боржника, або арбітражний керівник

Джерело: узагальнено та систематизовано автором за джерелом [3]

Що стосується процедури укладання мирової угоди, то суб'єктом відповідальності за ведення бухгалтерського обліку на цьому етапі може бути як власник (власники) або уповноважений орган (посадова особа) боржника, так і відповідний арбітражний керівний (розпорядник майна, керівний санацією або ліквідатор) залежно від того, на якій стадії провадження у справі про банкрутство укладається мирова угода.

Висновки. В результаті проведеного дослідження було визначено чотири основні етапи провадження у справі про банкрутство: подача до господарського суду заяви про порушення судового провадження, проведення підготовчого, попереднього і підсумкового засідання господарського суду.

Вплив на ведення бухгалтерського обліку та дії бухгалтерської служби підприємства-боржника так чи інакше присутній практично на всіх етапах провадження у справі про банкрутство, а без облікових даних підприємства-боржника неможливо обійтись при підготовці матеріалів для подання до господарського суду на кожному етапі провадження у справі про банкрутство. Тому питання облікового відображення операцій в процесі провадження справи про банкрутство потребують більш детального теоретичного дослідження та розробки ефективних методичних рекомендацій.

Суб'єктом відповідальності за організацію бухгалтерського обліку в період до порушення провадження у справі про банкрутство є власник (власники) або уповноважений орган (посадова особа) підприємства.

У зв'язку з порушення провадження у справі про банкрутство суб'єкт відповідальності за організацію бухгалтерського обліку змінюється залежно від введеної судом процедури банкрут-

ства та може стати як власником або уповноваженим органом боржника, так і відповідним арбітражним керівним (розпорядником майна, керівним санацією або ліквідатором).

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Грабчук І.Л. Оцінка та продаж майна банкрута в процедурі ліквідації: обліково-правовий аспект / І.Л. Грабчук, О.О. Зеленіна // Вісник ЖДТУ. – 2014. – № 2 (68). – С. 20-25.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV (редакція від 06.02.2015 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
3. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 р. № 2343-XII (редакція від 06.02.2015 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>.
4. Золотухін О. Особливості бухгалтерського обліку підприємства у процесі здійснення процедури його банкрутства / О. Золотухін // Вісник податкової служби України. – 2009. – № 37-38 (жовтень). – С. 34-39.
5. Іванова Л.Б. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку суб'єкта реального сектора економіки у процедурі банкрутства – мирової угоди / Л.Б. Іванова // Формування ринкової економіки. – 2012. – № 27. – С. 416-428.
6. Кравцова О.М. Оцінка активів та зобов'язань підприємства при банкрутстві / О.М. Кравцова // Економіка і регіон. – 2012. – № 5. – С. 128-132.
7. Кушина О. Бухгалтерський облік на підприємстві у процедурі банкрутства / О. Кушина // Збірник систематизованого законодавства: додаток до газети «Бізнес». – 2010. – № 3. – С. 178-185.